

Ulrike Burki

Universiteit Antwerpen / Universiteit Utrecht

Contact: u.c.d.m.burki@uu.nl

De Olympiade Nederlands: zin in / voor taal!

1. Inleiding

In het schooljaar 2019-2020 sloegen de Universiteit Antwerpen, de Universiteit Utrecht en de Radboud Universiteit Nijmegen de handen in elkaar en organiseerden ze de allereerste *Olympiade Nederlands*, een wedstrijd voor Vlaamse en Nederlandse scholieren vanaf 15 jaar. Liefst 345 leerlingen van 67 verschillende scholen schreven zich in voor de schriftelijke voorronde. Zeven scholieren brachten het er zo goed vanaf dat zij zich aan de finaleopdracht mochten wagen: een eigen onderzoek onder begeleiding van een deskundige in het vakgebied.

Zowel de schriftelijke voorronde als de finaleproef peilen naar creatief-wetenschappelijk inzicht. Op die manier brengt *de Olympiade* de neerlandistiek positief onder de

aandacht als een avontuurlijke onderzoeksdiscipline waarmee leerkrachten en leerlingen ook in de klas aan de slag kunnen. In het eerste deel van deze presentatie kaderen we *de Olympiade Nederlands* binnen de huidige debatten rond het schoolvak Nederlands en de neerlandistiek als academische discipline. Daarna gaan we uitgebreider in op de visie en structuur van *de Olympiade*. Tot slot lossen we samen een aantal voorbeeldvragen op.

2. “*Alive and Kicking*”

Het schoolvak Nederlands en de neerlandistiek kwamen de laatste jaren vaker negatief dan positief in het nieuws. Bezorgde krantenartikelen en – vaak goedbedoelde – opiniestukken wekken de indruk dat de studie van het Nederlands op sterven na dood is. Zo publiceerde Abdelkader Benali op 31 augustus 2021 nog een opiniestuk in het Nederlandse dagblad *Trouw*, waarin hij de studie Nederlands een rottend karkas noemde:

“Het Nederlands leeft, de studie Nederlands is op sterven na dood. Het aantal aanmeldingen voor de studie loopt al jaren dramatisch terug. Jongeren lopen om de studie heen als was het een rottend karkas”.

Volgens Benali is de academische neerlandistiek een discipline zonder verhaal. Binnen de muren van de academie zou volgens hem geen plaats zijn voor hedendaagse literatuur en literaire vormen als ‘*spoken word*’, ‘*slam poetry*’ of ‘hip hop’. Geen wonder dus dat jongeren na de middelbare school niet massaal doorstromen naar een academische studie Nederlands. Of zoals hij het zelf zegt: “Wie na het eindexamen Nederlands nog goesting heeft in de studie Nederlands is voor mij een martelaar”.

Hoewel Benali de benarde toestand van de studie nogal dik aanzet – sinds 2016 zijn de studentenaantallen in de Vlaamse en Nederlandse opleidingen Nederlands eigenlijk stabiel – tonen stukken als het zijne wel aan dat het imago van de opleiding Nederlands aan een positieve impuls toe is. Een dergelijke impuls gaf Aafje de Roest, een doctoraatsstudente van de Universiteit Leiden die onderzoek doet naar hedendaagse Nederlandse hiphop. Op *Twitter* en *LinkedIn* riep zij (ex-)studenten Nederlands op om onder de hashtag #wijzijnneerlandici te vertellen waarom zij destijds voor de studie Nederlands hadden gekozen. De talloze reacties op haar oproep tonen aan dat de neerlandistiek levendiger is dan ooit én dat een groot deel van de neerlandici hun liefde voor de studie tijdens het schoolvak Nederlands ontwikkelde.

Precies die twee vaststellingen vormen ook het uitgangspunt van *de Olympiade*. Met *de Olympiade Nederlands* willen de Universiteit Antwerpen, de Universiteit Utrecht en de Radboud Universiteit Nijmegen de opleiding Nederlands bij scholieren onder de aandacht brengen als een levendige en veelzijdige studie die zich bezighoudt met actuele vraagstukken. Waarom is het Nederlands nog niet zo’n gekke taal voor dyslectici? Hoe

koppel je 17de-eeuwse liedjes aan de juiste melodie? Hoe herschrijf je een wetsartikel over een diefstal zodat het begrijpelijk wordt voor iedereen? Het is een greep uit de vragen waarover de deelnemers aan *de Olympiade* van 2019-2020 zich bogen.

3. De Olympiade Nederlands

De Olympiade Nederlands bestaat uit twee rondes: een schriftelijke proef en een mondelinge finale. De schriftelijke proef van 2019-2020 telde dertien vragen over uiteenlopende onderwerpen¹. De vragen peilden niet naar voorkennis, maar wel naar creatief-wetenschappelijk inzicht. Dus niet ‘wat is assimilatie?’, maar wel ‘als je de definitie van assimilatie goed bekijkt, in welke gevallen zie je die dan aan het werk?’.

De enthousiaste reacties van de deelnemers en hun leerkrachten bewijzen dat scholieren het boeiend vonden om op die manier met het Nederlands aan de slag te gaan. En de resultaten die ze behaalden, bevestigen dat ook. De leerlingen scoorden gemiddeld 65 op 100. Een mooi resultaat, zeker gezien de moeilijkheidsgraad van de vragen. De zeven scholieren die doorstroomden naar de finale behaalden bovendien scores van 90 op 100 of meer.

Voor de finaleopdracht werden de scholieren vervolgens uitgedaagd om, onder begeleiding van een deskundige in het vakgebied, een eigen onderzoek uit te voeren. Dat leverde interessante onderzoeksvragen op, zoals:

- hoe raakten de ideeën van Spinoza verspreid in het Nederlands? (Laurens Smulders);
- is Willem Elsschots romanheld Frans Laarmans een ‘witte redder’? (Hanim Schnabel, Sint-Theresiacollege Kapelle-op-den-Bos);
- waarom maken we dt-fouten? (Polly Jean Hollanders, Heilig Pius X-instituut Antwerpen);
- ...

Samen met de aan hen toegewezen mentoren, doctoren in de respectievelijke onderzoeksgebieden, zochten de finalisten naar bronnenmateriaal en een geschikte methode om hun vragen te beantwoorden. Oorspronkelijk werkten de finalisten toe naar een live presentatie op een finale-evenement in Antwerpen, maar toen het coronavirus roet in het eten gooide, werkten ze hun presentatie om naar een kort filmpje. Die filmpjes zijn ook te vinden op de website².

4. Conclusie

Als we het schoolvak Nederlands en de neerlandistiek willen opwaarderen, dan moeten we daarvoor (1) de handen in elkaar slaan en (2) inzetten op een positieve, enthousiasmerende benadering. Door bruggen te bouwen tussen de universiteiten en de middelbare scholen in Nederland en Vlaanderen wil *de Olympiade Nederlands* bijdragen aan de reputatie van de neerlandistiek als een veelzijdige discipline, die midden in de wereld staat. Of zoals de vijfköppige jury het stelde in haar juryverslag bij de finale:

“Elke finalist demonstreerde in zijn of haar filmpje bijzondere wetenschappelijke talenten. Blonk de ene uit in wetenschappelijk inzicht, dan was de andere een geboren verhalenverteller en een derde een toonbeeld van creativiteit, allemaal samen vormen zij zo een prachtige demonstratie van de veelzijdigheid van de neerlandistiek”.

Referenties

- Benali, A. (2021). “Wie nog goesting heeft in de studie Nederlands is voor mij een martelaar”. In: *Trouw*, 31 augustus 2021. Online raadpleegbaar op: <https://www.trouw.nl/opinie/wie-nog-goesting-heeft-in-de-studie-nederlands-is-voor-mij-een-martelaar-b5e72a63/>.
- Willaert, F. (2020). ‘Juryrapport 2020 – Olympiade Nederlands’. Online raadpleegbaar op: <https://www.olympiadenederlands.org/index.php/2020juryrapport/>.

Noten

- ¹ Een overzicht van alle vragen mét oplossingen is te vinden op www.olympiadenederlands.org.
- ² Zie: <https://www.olympiadenederlands.org/index.php/ditzijndefinalisten/>.